

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/sport/126547,Adam-Hajzer-Slon-Ratunek-na-Dachu-Swiata.html>

MA
Przed wypełnieniem prosimy zapoznać się z pouczeniem na str. 4. *EA 94645 KT 121*
~~DO BIURA PASZPORTÓW MSW~~
KOMENDY *Wojewódzkiej*
w *Katowicach* MO *4.2.80*

PODANIE-KWESTIONARIUSZ
Proszę o wydanie zezwolenia na wyjazd za granicę do *SPITSBERGEN*
przez *Związek Rodziecki* (podać nazwę krajów tranzytowych) (podać nazwę kraju docelowego)
na okres od *3.07.1980* do *10.08.1980* w celu *alpinistycznej*

Hajzer

1. Nazwisko **) *HAJZER*
2. Imiona *ARTUR HENRYK*
3. Imiona rodziców i nazwisko panięskie matki

4. Nazwisko panięskie (u mężatek)

5. W przypadku zmiany nazwiska i imienia podać poprzednie *Nie zmieniałem*
6. Data urodzenia *23.06.1962*
7. Miejsce urodzenia *Zielona Góra*
8. Narodowość *POLSKA*
9. Obywatelstwo *POLSKIE*
10. Stan cywilny *kawaler*
11. Zawód *uczeń*
12. Wykształcenie (przy studiach wyższych podać rok i kierunek studiów lub rok ukończenia i tytuł naukowy) *niepełne-średnie*
13. Przynależność do organizacji politycznych i pełnione w nich funkcje *ZHP*
14. Miejsce stałego zameldowania *KATOWICE*
15. Obecny dokładny adres
16. Poprzednie miejsce zamieszkania w ostatnich 2 latach *Nie zmieniałem*
17. Seria i nr dowodu osobistego *Prezydent Miasta Katowice*
18. Rysopis: *14.04.1980 r.*
wzrost *180* cm znaki szczególne
oczy *niebieskie* włosy *blondyn*
19. Kiedy i do jakiego kraju wyjeżdżał *1977 - Bułgaria*
1978 - Rumunia *1979 - NRD* *Jugosławia*
*) Niepotrzebne skreślić - dot. tytułu.
**) Wypełnić drukiem wpisując każdą literę oddzielnie.

20. Czy otrzymał odmowę na wyjazd za granicę?
— Kiedy *Nie* *olczywał*
— do jakiego kraju

21. Do kogo wyjeżdża i na czym pozostanie utrzymaniu?
(nazwisko, imię, data urodzenia, stopień pokrewieństwa, adres, od kiedy przebywa za granicą, zawód i miejsce pracy)
Udział w wyprawie alpinistycznej
Flaccerskiego Klubu Tatarniczego
utrzymanie i demizy za-
pewnia ZHP

22. Współmałżonek:
a) Nazwisko *Nie posiada*
b) Imiona
c) Imię ojca
d) Nazwisko panięskie (u mężatek)
e) Data i miejsce urodzenia
f) Narodowość
g) Obywatelstwo
h) Miejsce pracy i zajmowane stanowisko
i) Miejsce stałego zameldowania
j) Obecny dokładny adres

23. Dzieci do lat 16 towarzyszące w wyjeździe:
Nie towarzyszą
(imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia)

Pz-2. W.Z.Graf. Zam. 7667. XXX-8. 1977 r.

Kwestionariusz paszportowy Artura Hajzera, wypełniony przed wyprawą na Spitzbergen w 1980 r., 28 IV 1980 r.

ARTYKUŁ

Adam Hajzer „Słoń”. Ratunek na Dachy Świata

OKRES HISTORYCZNY

(1980-1990) Epoka Solidarności

Autor: WOJCIECH KUJAWA 07.07.2026

7 lipca 2013 r. na stoku Gaszerbruma I w Karakorum na zawsze pozostał Artur Hajzer „Słoń” – wybitny polski himalaista, twórca i szef programu Polski Himalaizm Zimowy, przedsiębiorca.

Artur Hajzer urodził się 28 czerwca 1962 r. w Zielonej Górze jako syn Stanisława i Heleny z d. Wawrzyczek. Ukończył III Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Katowicach, a potem kulturoznawstwo na Uniwersytecie Śląskim, ale to góry były jego prawdziwym powołaniem.

W 1978 r. ukończył szkolenia tatrzańskie i rozpoczął karierę wspinaczkową.

Wspinanie w skałkach Artur rozpoczął w wieku nastoletnim w harcerstwie. Przeszedł typową w tamtym okresie drogę wspinacza: od gór niższych aż do najwyższych, stopniowo zdobywając wiedzę, umiejętności i doświadczenie.

W 1978 r. ukończył szkolenia tatrzańskie i rozpoczął karierę wspinaczkową. Latem 1979 r. wyjechał w Alpy Julijskie. W 1980 r. wyzwaniem były szczyty Spitsbergenu, a rok później Pirenejów i Alp Francuskich, w których zdobył m.in. Mont Blanc (w Alpy powrócił w 1984 r., kiedy m.in. wspinał się drogą amerykańską na Petit Dru).

Himalaizm

W najwyższych górach Artur Hajzer zadebiutował w 1982 r. Zdobył wówczas swój pierwszy himalajski szczyt Gaurishanka-Go (obecnie Daplipangdi-Go, 6126 m). Rok później wspólnie z Rafałem Chołdą stanęli na najwyższym szczycie Hindukuszu, znajdującym się w Pakistanie, Tircz Mir (7706 m).

Trzykrotnie (1985, 1987, 1989) Artur Hajzer bez powodzenia mierzył się z południową ścianą Lhotse (8516 m), w latach osiemdziesiątych będącą już swoistym Graalem wspinaczkowym. Jak pisał:

„Była to ściana, która pozostawiła – zdaje się, że nie tylko w mojej świadomości – coś w rodzaju zadry”¹.

Himalaista Aleksander Lwow dodawał:

„Południowe urwisko Lhotse od lat uważane było za jeden z najtrudniejszych celów sportowych gór najwyższych. Bardzo szybko okazało się też, iż to jedna z najniebezpieczniejszych ścian świata. Bolesnie przekonali się o tym Polacy [...]”².

Próby jej zdobycia często kończyły się tragediami: w 1985 r. zginął na niej Rafał Chołda, w 1987 r. Czesław Jakiel, a w 1989 r. Jerzy Kukuczka (aczkolwiek nie na wyprawie Hajzera).

W połowie lat osiemdziesiątych regularnie zaczął wyjeżdżać w Himalaje i Karakorum. W tym czasie odnosił też największe sukcesy, a jego partnerem wspinaczkowym został Jerzy Kukuczka: w 1986 r. nową drogą zdobyli Manaslu (8156 m), w 1987 r. zrealizowali pierwsze zimowe wejście na Annapurnę (8091 m) oraz nową drogą na Sziszapangmę (8027 m), a w 1988 r. wspięli się nową drogą na Annapurnę Wschodnią (8010 m).

**Artur Hajzer, b.d. Zdjęcie z akt
paszportowych (fot. z zasobu
IPN)**

**Artur Hajzer, b.d. Zdjęcie z akt
paszportowych (fot. z zasobu
IPN)**

Wyprawa ratunkowa z 1989 r.

Niezwyczajnym dokonaniem Artura Hajzera była akcja ratunkowa Andrzeja Marciniaka, który w 1989 r. jako jedyny z sześciu wspinaczy biorących udział w wyprawie na Mont Everest przeżył zejście lawiny na przełęczy Lho La (w tej największej tragedii w historii polskiego himalaizmu zginęli Eugeniusz Chrobak, Mirosław „Falco” Dąsał, Mirosław Gardzielewski, Zygmunt Andrzej Heinrich i Wacław Otręba).

Nie pomagały natomiast władze PRL, które w tym okresie szykowały się do wyborów czerwcowych.

Marciniak, który stracił swoje gogle, popadł w śnieżną ślepotę. Mimo to częściowo po omacku udało mu się dotrzeć do obozu, gdzie poturbowany i wyczerpany czekał na pomoc. W jej organizowaniu główną rolę odgrywał Hajzer, który w tym czasie przebywał w Katmandu. Wiązała się ona jednak z wieloma komplikacjami politycznymi, przede wszystkim przekroczeniem granicy chińskiej, która z uwagi na protesty studentów na

placu Tiananmen i niepokoje w Tybecie była zamknięta.

„Naprawdę się staraliśmy – wspominał Hajzer. Naciski szły ze wszystkich możliwych ambasad z amerykańską i radziecką na czele [...]”.

**Artur Hajzer, b.d. Zdjęcie z akt
paszportowych (fot. z zasobu
IPN)**

Bartek Dobroch w biografii Hajzera dodaje:

Nie pomagały natomiast władze PRL, które w tym okresie szykowały się do wyborów czerwcowych. Ostatecznie udało się zdobyć zgodę Chin i po kilkudziesięciogodzinnej, okraszanej problemami, podróży na pace ciężarówki oraz długim marszu do Marciniaka dotarli Artur Hajzer, dwóch Nowozelandczyków: Rob Hall i Gary Ball, oraz Nepalczyk Ang Jangbu (kolejny Nepalczyk czekał przy ciężarówce). Po stu godzinach od opuszczenia Katmandu grupa ratownicza powróciła z rannym wspinaczem do miasta. Za tę udaną akcję ratunkową Hajzer otrzymał nagrodę *Fair Play* Polskiego Komitetu Olimpijskiego za rok 1989.

[illegible]

[illegible]

* * *

7 lipca 2013 r. Artur Hajzer zginął w wyniku upadku Kuluarem Japońskim na Gaszerbrumie I (8080 m). 17 lipca pochowano go w lodowej szczelinie pod szczytem góry.

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

¹ Cyt. za: A. Hajzer, „Atak rozpaczy”, Gliwice 1994, s. 130.

² Cyt. za: A. Lwow, „Zwyciężyć znaczy przeżyć”, Kraków 1994, s. 181.

³ Cyt. za: B. Dobroch, „Artur Hajzer. Droga Słonia”, Kraków 2018, s. 277.

COFNIJ SIĘ